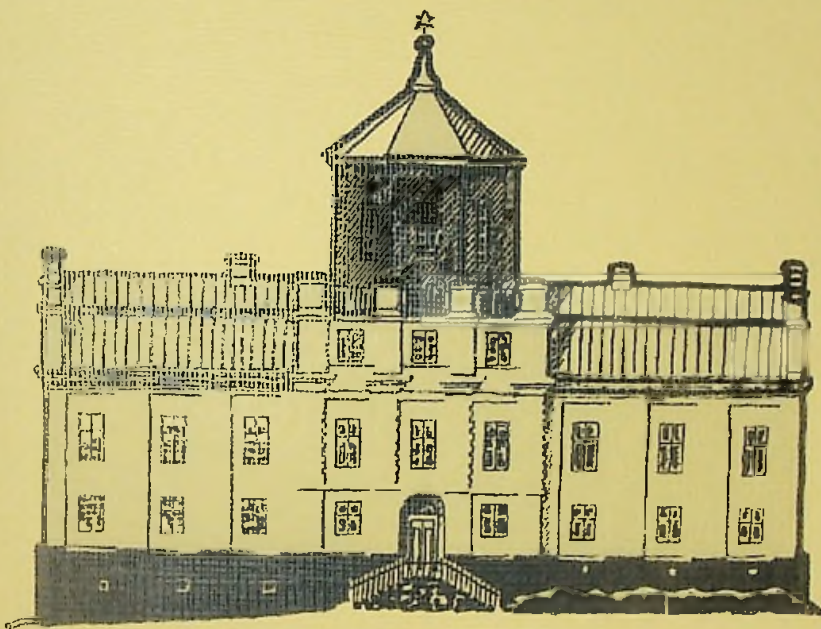

10-års
Jubileum

Karlstads Hembygdsförening
1993 - 2003

Innehållsförteckning

Sidan	Rubrik	Skrivet av
2	Inledning	Karl-Axel Branzell
3	Första "utskicket" 11 oktober 1993	
4-7	Karlstads Hembygdsförening 10 år	Karlåke Vässmar
8-9	Styrelseledamöter 1993-2003	Karlåke Vässmar
10	Medlemsbladet genom åren	Monica Gustafsson
11	Reseverksamheten	Inge Nilsson
12	Hembygdsföreningens studiecirkelar	Lennart Edberg
13	Studiecirkelarna i stadsdelarna	Lennart Edberg
14-18	När jag gick på Tjäderskolan	Gigi Österling
19-20	Berättelser från tidiga Mariebergsår	Tore Hansson
21-22	Bemärkta män och originella gubbar	Studiecirkel Viken- Kvarnberget-Orrholmen
23-25	Glimtar från uppväxtår	Pelle Norelius
26-28	Mitt liv som arbetare	Erik Andersson
29	Barnen i Mariedal 8 på -30-40-talet	Bertil Weinander
30	Arkiveringsgruppens presentation	Hans-Erik Sennmark Kerstin Sundelöf Anders Åkerblom
31-32	Bilder ur Centralpalatsets historia	Karl Axel Hjerdt
33	Hembygdsföreningen-Mariebergsskogen	Märta Eurenus
34-35	Värmlands militära historia - värd att bevara	Bernhard Nilsson
36-37	Resecentrum i Karlstad	Bernhard Nilsson
38	Avslutning	Karl-Axel Branzell

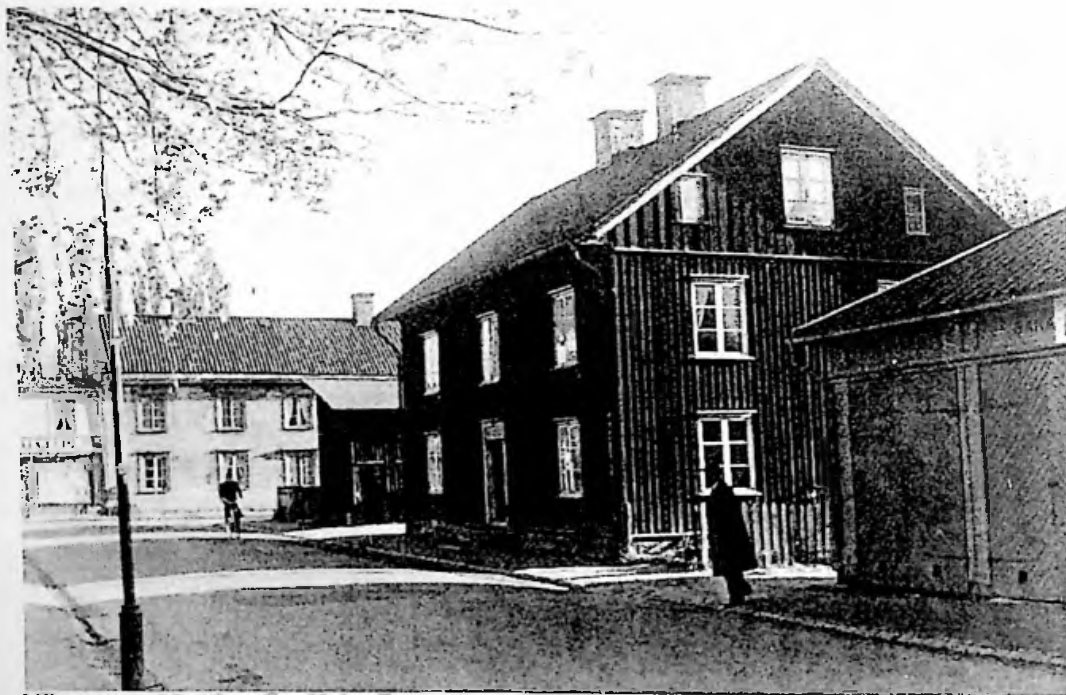
Inledning

Varför en hembygdsförening i centralorten Karlstad?

En söndag i början av 60-talet gick min far och jag omkring i stadsdelen Viken och han berättade om sin barndom. Det blev några minnesvärda timmar där far återupplevde alla sina äventyr och alla personligheter, hur de levde och vem som bodde var i de då kvarvarande husen. Far var ung på nytt och jag fick lära om en försvunnen kultur. Vi hade en fin gemenskap den där dagen.

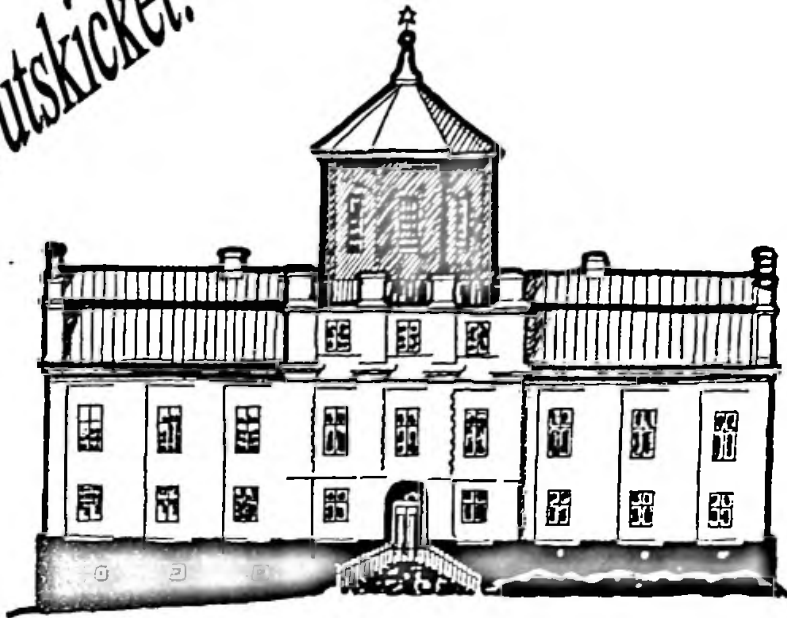
Så föddes idén om stadsdelscirklar som nu kunnat förverkligas genom vår förening. Sedan har allt fler grenar växt fram allt eftersom intresserade medlemmar ställt upp med idéer och krafter under mottot skapa för andra och ha roligt tillsammans. Något om resultatet de första 10 åren finner du i artiklarna i det här lilla häftet.

Karl-Axel Branzell

Vikengatan 10, 10:a eller Hektolitern. Gustaf Branzell står framför ingången till Lellgata.

Första utskicket!

KARLSTADS HEMBYGDSFÖRENING

INBJUDER TILL

MEDLEMSMÖTE I GAMLA BADHUSET

MÅNDAGEN DEN 11 OKTOBER 1993 KL 18.30

CARL E. CARLDÉN: VARFÖR HEMBYGDSFÖRENING ?

MÖTESFÖRHANDLINGAR: STADGAR

VAL AV STYRELSE

VALBEREDNING

BUDGET ÅRSAVGIFT

ANDERS HILLGREN: OM GAMLA GYMNASIET

ODDES JAZZKVARTETT

UNDERHÅLLER KAFFESERVERING

RING HANS OLSSON, GJUTERIET 054-100000 OCH TALA OM ATT DU KOMMER !

TAG MED FÖRÄLDRAR, SYSKON, BARN, VÄNNER OCH BEKANTA !

OBS ! GAMLA BADHUSET !

MEDLEMSAVGIFTEN FÖR 1993 ÄR 40:-, FÖR STUDERANDE OCH FAMILJEMEDLEM
ÄR DEN 20:- INBETALAS TILL POSTGIRO 86 28 79 - 4.

Karlstads Hembygdsförening – 10 år 2003

Karlstads Hembygdsförening firar i år sitt första egentliga jubileum – 10 år!!!

Här följer en kortare resumé av hur föreningen bildades 1993 och vad som hände under perioden fram till och med årsmötet 1994.

Karlstads Hembygdsförening bildades vid ett sammanträde den 9 mars 1993 under närvaro av representanter för Karlstads Skolmuseum, Carlstads-Gillet, Hembygdsgillet i Karlstad, Föreningen Karlstad Lever, Föreningen Värmländsk Kultur, Karlstad Kommuns Turistbyrå, Föreningen för Värmlandslitteratur, Värmlands Hembygdsförbund samt Lokalhistoriska Föreningen.

Carl Erik Carlén, som var initiativtagare och sammankallande, utsågs att leda dagens möte för interimssammanskomsten. Ingvar Ekemark sammanfattade de huvudsakliga skäl som kunde anföras för bildandet av en hembygdsförening i Karlstad. Under den efterföljande diskussionen bekräftades behovet av en förening, vars verksamhet med fördel borde kunna lokaliseras till Gamla Gymnasiet.

Det enhälliga beslutet innefattande följande punkter nämligen (ordagrant enligt protokollet)

- Att bilda Karlstads Hembygdsförening
- Att de närvarande skulle utgöra interimsstyrelse intill dess nya representanter med suppleanter väljs av respektive organisation och innan allmänt föreningsmöte hålles, stadgar antages, stadgeenliga val förrättas
- Att utse Carlén till föreningens ordförande
- Att utse Ekemark till sekreterare och kassaförvaltare
- Att utse Carlén och Ekemark att teckna föreningens firma samt öppna postgirokonto
- Att fastställa avgift 500 kronor för varje ansluten organisation
- Att ansluta föreningen till Värmlands Hembygdsförbund och till Sveriges Hembygdsförbund
- Att bestämma nästa styrelsemöte till tisdagen den 6 april 1993

Vid interimsstyrelsens för Hembygdsföreningen första sammanträde antecknades till protokollet de föreningsrepresentanter som utsetts att ingå i denna styrelse. Beslut fattades nu att enskild medlem för det innevarande året skulle erlägga 40 kronor i medlemsavgift. Motsvarande avgift för familjemedlem samt studerande bestämdes till 20 kronor.

Särskilda arbetsgrupper för organisation och stadgar, medlemsvärvning, medlemsmöte samt ekonomi bildades.

Redan vid interimsstyrelsens nästa sammanträde den 17 maj godkändes upprättat förslag till stadgar. Föreningsbildningen jämte stadgeförslaget kunde nu överlämnas till föreningens första medlemsmöte – särskilt årsmöte – för behandling och beslut.

Vid interimsstyrelsens sammanträde den 30 juni upprättades ett preliminärt budgetförslag att gälla för det innevarande året 1993. Inkomstsidan grundade sig på ett beräknat medlemsantal om 150 personer och en medlemsavgift på 40 kronor. Tillsammans med föreningsbidrag mm förväntades intäkterna uppgå till 10 000 kronor. Utgiftssidan skulle hållas nere så mycket som möjligt. Ett beräknat överskott på 6 000 kronor skulle

därigenom överförs till 1994 års budget för att utgöra en grundplåt för föreningens förhoppningsvis utökade verksamhet.

Styrelsen beslöt vidare att utreda möjligheterna att hyra prästsalen i Gamla Gymnasiet. Hyreskostnaden föreslogs kunna klaras genom uthyrning till intresserade föreningar. Tid för föreningens första medlemsmöte – särskilt årsmöte – fastställdes till den 11 oktober.

Nästa sammanträde med interimsstyrelsen ägde rum den 1 september och upptog i allt väsentligt förberedelser inför det näraliggande årsmötet.

Medlemsförteckning som grundade sig på utdelade teckningslistor för medlemskap skulle sammanställas till årsmötet.

Den nybildade föreningens första årsmöte avhölls alltså i Gamla Badhusets samlingsal den 11 oktober inför sammanlagt 44 nytecknade medlemmar.

Interimsstyrelsens ordförande Carl Erik Carlén hälsade välkommen och fick sedan förtroendet att leda dagens förhandlingar tillsammans med mötessekreterare Per Magnusson.

Mötet beslutade enhälligt att fastställa interimsstyrelsens förslag om bildandet av Karlstads Hembygdsförening.

Vidare beslöts om antagandet av förslaget till föreningsstadgar.

Till föreningens förste ordförande valdes Carl Erik Carlén. (Mandattid: 1 år).

Föreningens styrelse – som förutom ordföranden skulle bestå av sex ledamöter jämte fyra suppleanter fick följande utseende:

Ordinarie ledamöter: Märta Eurenus, Per Jan Wällgren, Per Magnusson (2 år)

Hans-Erik Sennmark, Lena Flink Mæchel, Ingvar Ekemark (1 år)

Suppleanter: Johan Backlund, Ivan Bratt, Erik Dahlberg, Karl-Axel Branzell (1 år)

Den nya styrelsen konstituerade sig vid sitt första sammanträde den 21 oktober på följande sätt, nämligen:

Lena Flink Mæchel	vice ordförande
Per Magnusson	sekreterare
Hans-Erik Sennmark	kassör

Vid styrelsens sammanträde den 15 november beslutades om att tre arbetsgrupper skulle tillsättas enligt följande:

Grupp "Centrumplanen" med uppgift att studera den nyligen framlagda centrumplanen och lämna förslag till yttrande. Ledare: Ingvar Ekemark.

Grupp "Gamla Gymnasiet" med uppgift att påverka den framtida användningen av Gamla Gymnasiet och undersöka möjligheterna för Hembygdsföreningen att utnyttja lokaler i byggnaden. Ledare: Carl Erik Carlén.

Grupp "Nya museet och Landsarkivet". Uppgiften blev att på olika sätt påverka dessa projekt så att Karlstads framtid som kulturstad förbättras. Ledare: Lena Flink Mæchel.

Vid styrelsens sista sammanträde för året beslöts att Hembygdsföreningens första ordinarie årsmöte enligt stadgans bestämmelser skulle hållas den 21 mars 1994.

De första föreningsaktiviteterna under den resterande delen av hösten utgjordes först av en sopplunch den 25 november. Programmet skulle innehålla ett föredrag av Per Magnusson över ämnet "Karlstadskartor". En skärmställning med diverse kartor skulle iordningsställas och visas för allmänheten under en vecka.

Den andra aktiviteten blev en bibliotekskväll den 30 november under medverkan av Kjell Fredriksson som kåserade över ämnet "Karlstad för hundra år sedan". Vid detta medlemsmöte – cirka 35 närvarande – lämnades en rapport från arbetsgruppen rörande "Centrumplanen".

År 1994 inledde styrelsen med ett sammanträde den 25 januari, varvid arbetsgrupperna avrapporterade vad som hittills hade skett.

- Beträffande Gamla Gymnasiet hade överenskommelse träffats med Statens Fastighetsverks företrädare Lars Båkman om ett möte under februari månad.
- Hembygdsföreningen hade av kommunfullmäktige utsetts som remissinstans men ignorerat föreningens krav på att beslut om flyttning av bussarna till Stora Torget ej fattas innan en trafikplan har upprättats.

Inför det kommande årsmötet beslöt styrelsen den 21 februari föreslå att en särskild redaktionskommitté bildas.

Av rapporterna framgick

- Att arbetsgruppen "Centrumplanen" nu kommit igång med en studiecirkel där frågor i anslutning till Stora Torget behandlas.
- Att mötet med Lars Båkman angående Gamla Gymnasiet innebar besked om att fastigheten i sin helhet skall användas för kulturella ändamål och att "prästsalen" om möjligt skall återställas i ursprungligt skick.
- Att kontakt med företrädare för Mariebergsskogen resulterat i att föreningen kunde få hyra ett rum på nedre botten i Herrgården och dessutom del i ytterligare ett rum, pentry och toalettutrymmen. Ingen hyra skulle utgå under första året.

Styrelsen beslöt efter denna sistnämnda rapport anta erbjudandet om hyresmöjligheten i Mariebergsskogens herrgård. Därmed hade också en av de första väsentliga frågorna för föreningens verksamhetsmöjligheter kunnat lösas.

Föreningens första ordinarie årsmöte den 21 mars 1994 inleddes med ett anförande av Värmlands Hembygdsförbunds ordförande Gunnar Wästlund.

Carl Erik Carlén, som valdes till ordförande för årsmötet, klubbade snabbt igenom de formella årsmötesärendena med godkännande av verksamhetsberättelse och ekonomisk redovisning. Sedan styrelsen beviljats ansvarsfrihet förrättades val av ordförande.

Sedan Carl Erik Carlén avböjt förnyat ordförandeskap valdes Lena Flink Mæchel till föreningens nya ordförande för det kommande verksamhetsåret. Johan Backlund invaldes som ny styrelseledamot.

Styrelsens förslag om inrättande av en redaktionskommitté godkändes. Till ledamöter utsågs Carl Erik Carldén, Hans-Erik Sennmark samt Kerstin Sundelöf.

På förslag av Ingvar Ekemark beslutade årsmötet att en arbetsgrupp för verksamhet i Mariebergsskogen skulle bildas. Att ingå i gruppen utsågs Märta Eurenus, sammankallande, Elisabeth Ek, Inger Fransson och Ingemar Strid.

Därmed avslutas denna redogörelse kring Karlstads Hembygdsförening och dess verksamhet under första året med konstaterandet att föreningens medlemsantal vid årsmötet 1994 nu ökat och uppgick till 189 medlemmar.

Karlåke Vässmar
Sekreterare sedan 1997

Carl Erik Carldén

Karlstads Hembygdsförening

Styrelseledamöter

1993 - 2003

Ar	Ordförande	Vice Ordförande	Sekreterare	Kassör	Ledamöter	Suppleanter
1993	Carl Erik Cardén	Lena Flink Maechel	Per Magnusson	Hans-Erik Sennmark	Ingvar Ekemark Märta Eurenus Per Jan Wällgren	Eric Dahlberg Ivan Bratt Johan Backlund Karl-Axel Branzell
1994	Lena Flink Maechel	Per Jan Wällgren	Per Magnusson	Hans-Erik Sennmark	Ingvar Ekemark Johan Backlund Märta Eurenus	Elisabeth Ek Karl-Axel Branzell Kerstin Sundelöf Ulla Berglund
1995	Lena Flink Maechel	Per Jan Wällgren	Per Magnusson	Hans-Erik Sennmark	Anna Britta Sirömgren Karl-Axel Branzell Märta Eurenus	Elisabeth Ek Johan Backlund Kerstin Sundelöf Mona Sundgren
1996	Karl-Axel Branzell	Märta Eurenus	Per Magnusson	Hans-Erik Sennmark	Inge Nilsson Lena Flink Maechel Per Jan Wällgren	Kerstin Sundelöf Maj-Britt Bergdahl Mona Frankler Mona Sundgren
1997	Karl-Axel Branzell	Märta Eurenus	Karlåke Vässmar	Hans-Erik Sennmark	Inge Nilsson Maj-Britt Bergdahl Per Jan Wällgren	Anna-Lisa Nilsson Kerstin Sundelöf Mona Sundgren Monica Gustafsson
1998	Karl-Axel Branzell	Märta Eurenus	Karlåke Vässmar	Monica Gustafsson	Dan Helmersson Inge Nilsson Maj-Britt Bergdahl Olive Magnusson Per Jan Wällgren	Anna-Lisa Nilsson Kerstin Sundelöf Mona Sundgren Sven Larsson

1999	Karl-Axel Branzell	Märta Eurenus	Karlåke Vässmar	Monica Gustafsson	Dan Helmersson Inge Nilsson Lisbeth Fröding Olive Magnusson Per Jan Wällgren	Anna-Lisa Nilsson Bernhard Nilsson Kerstin Sundelöf Ole Fjelde
2000	Karl-Axel Branzell	Märta Eurenus	Karlåke Vässmar	Inger Falk	Inge Nilsson Lisbeth Fröding Monica Gustafsson Olive Magnusson Per Jan Wällgren	Anna-Lisa Nilsson Bernhard Nilsson Karl-Axel Hjerdt Lennart Edberg
2001	Karl-Axel Branzell	Märta Eurenus	Karlåke Vässmar	Inger Falk	Hans Nordvall Inge Nilsson Karl-Axel Hjerdt Monica Gustafsson Märta Eurenus	Anna-Lisa Nilsson Bernhard Nilsson Lennart Edberg Olive Magnusson
2002	Karl-Axel Branzell	Karl-Axel Hjerdt	Karlåke Vässmar	Inger Falk	Hans Nordvall Inge Nilsson Lennart Edberg Monica Gustafsson Märta Eurenus	Anna-Lisa Nilsson Bernhard Nilsson Kerstin Sundelöf Olive Magnusson
2003	Karl-Axel Branzell	Karl-Axel Hjerdt	Karlåke Vässmar	Inger Falk	Anna-Lisa Nilsson Hans Nordvall Lennart Edberg Monica Gustafsson Märta Eurenus	Inge Nilsson Bernhard Nilsson Kerstin Sundelöf Olive Magnusson

Karlstads Hembygdsblad

Medlemsblad för Karlstads Hembygdsförening

Redan från början beslutades det att föreningen skulle ge ut ett medlemsblad. Syftet med bladet var att hålla kontakt med medlemmarna och informera om vad som hänt och kommer att hända inom föreningen, att publicera artiklar med anknytning till föreningens intresseområde och vara forum för medlemmarna. Den första redaktionskommittén bestod av Carl Erik Carldén, Kerstin Sundelöf och Hans-Erik Sennmark.

En tävling utlystes i nr 1/1994 om bästa namnförslag. Arbetsnamnet var Karlstads Hembygdsblad. Inget förslag kom in och vi använder fortfarande namnet Karlstads Hembygdsblad.

Bladet kom ut två gånger om året de första åren och innehöll fyra sidor.

I nr 1/1997 består redaktionen av Maj-Britt Bergdahl som redaktör och de övriga är Carl Erik Carldén, Roger Carlsson, Monica Gustafsson och Inge Nilsson.

Bladet har också blivit fylligare med bra artiklar.

Under 1998 utökades sidantalet och ordföranden Karl-Axel Branzell skrev om rättjakt på Kalvholmen. Fyra nummer av Bladet ges ut. Redaktören Maj-Britt avlider efter en kortare tids sjukdom. En stor förlust för redaktionskommittén. Monica Gustafsson tar över redaktörskapet.

Med nr 2/1999 följde en del förändringar vad gällde layout och innehåll. Ole Fjelde var redaktör och gjorde tre nummer av Bladet. Lisbeth Fröding, Bernhard Nilsson och Monica Gustafsson arbetare i redaktionen.

I nr 3/2000 skrev Olov Bylock en intressant artikel om Stiftelsen Pauvres Honteux i Karlstad. Redaktionen bestod då av Monica Gustafsson, Lisbeth Fröding och Bernhard Nilsson.

Intressanta artiklar, roliga ramsor, dikter och historier har kommit in till redaktionen under åren och i 1/2001 skriver Lennart Edberg om verksamheten på Marieberg och även om det nya seminariet. Under året har Kerstin Sundelöf återkommit till redaktionen.

År 2002 kommer Ralph Nilsson in i redaktionen och med hans datakompetens avlastas vi datanoviser. En stor lättnad för redaktionen. Bladet är nu uppe i 10 sidor. Mariedal 8-cirkeln fortsätter att komma in med bra material. Den ena artikeln efter den andra kommer in om en fastighet i Haga! Jan Pettersson kommer in i redaktionskommittén.

Jubileumsåret satsar redaktionen på 16-sidiga nummer av Bladet. Roliga, lärorika, historiskt användbara artiklar har under åren kommit in från våra medlemmar och stadsdelscirklar. På biblioteket i Karlstad registreras varje artikel och författare för att underlätta framtida forskning om Karlstads stad.

Monica Gustafsson
Redaktör 2003

Reseverksamheten

Det ska vara sköj att vara medlem i Karlstads Hembygdsförening och intressant och allmänbildande! Brett och djupt vill vi att utbudet skall vara. Medlemmarna skall trivas i glädje och gemenskap. Ett ringa försök att i någon mån leva upp till denna målsättning finner vi förhoppningsvis i reseverksamheten. Finner "de resande" både nytta och nöje i föreningens utflykter är lyckan stor. Stråvan vid planläggningen av dessa aktiviteter har varit att systematiskt "kamma igenom" vårt vackra landskap. Vi vill bese och uppleva olika begivenheter. Mätta och glada vill vi gärna applådera goda guider – lokala och medförda – samt njutningsfullt smälta syn- och upplevelseintryck. Att dessutom få en inblick i hur andra hembygdsföreningar arbetar och verkar kan heller inte vara helt fel. Under våra härnadståg har vi bl.a. hemsökt konstmuseet och hembygdsgården i Kristinehamn. Glas i Charlottenberg har vi beundrat och förundrade gjort nedslag i "Beredskapsåra". Ej heller har Karlskoga, Nobel och Loka förskonats. Under den turen lärde vi mycket om hyttor och bergsbruk. Det märkliga museet i Lesjöfors liksom mineralerna i Långban har ock förärats besök. Ej heller har metropolen Arvika där man ju dricker "rakvatten" förgåtits. Från den turen minns vi med glädje Sune Nyqvists berättande om personer och märkliga händelser i Jösse härad. Allt om Freja af Fryken har vi en småregnig dag fått lära oss uppå Lövens långa sjö. Hitintills har utflykterna varit övertecknade, förhållandevis plånboksvänliga och såvitt man kan förstå uppskattade. Till detta resultat har också Vår Herre bidragit ity han har varit oss klimatologiskt nådig. Avslutningsvis kungöres härmed att Föreningens oavlätliga stråvan är att bevara detta aktivitetsben. Det kommer sannolikt inte växa men om möjligt bli litet mer nyfiket och uppfinningsrikt.

Inge Nilsson

Hembygdsföreningens studiecirklar.

Lennart Edberg

I stadgarna för Karlstads Hembygdsförening sägs bl a i § 2 att föreningen ska främja kunskapen och känslan för hembygden och dess – ur historisk och kulturell synpunkt – värdefulla traditioner.

Vidare vill föreningen dokumentera intressanta föremål, handlingar och skeenden med anknytning till staden i nutid och gången tid.

Begreppet hembygd är i en mindre kommun ofta förknippat till hela kommunens område.

I en kommun av Karlstads storlek blir ofta begreppet hembygd den del av kommunen som är förankrat till barndomens och ungdomens upplevelser.

Med anledning därav har man inom Karlstads Hembygdsförening startat studiecirklar, som behandlar stadsdelar, vissa intressanta hus, kvarter, bevaransvärda gravvårdar och andra intressanta infallsvinklar.

Stadsdelscirkornas arbete börjar bli av intresse för karlstadsborna som grund för stadsdelsvandringar.

Inom stadsdelscirkorna arbetar man med olika metoder och infallsvinklar. Vissa lägger tonvikten på husinventeringar medan andra arbetar med områdets historia, speciella byggnader eller institutioner, intressanta personligheter, skolor och klassfoton, lekar och leksaker, helgseder och minnen av olika slag bl a krigets påverkan på barnen.

Man låter de äldre skriva ned sina minnen och man samlar fotografier, kartor och andra bildokument. Man bandar intervjuer och scannar in bilderna så att dokumentationen samlas digitalt på dator.

Målsättningen är att samla de olika studiecirkornas forskningsresultat så att intresserade kan söka internt eller via Internet och förhoppningsvis göra tillägg så att materialet hela tiden blir levande och utökas. Det är naturligtvis av stort intresse att kunna dokumentera olika dokumentationer i bokform.

Studiecirkelarna i stadsdelarna

Är du intresserad av att vara med i en stadsdelscirkel.
kan du ringa någon av nedanstående cirkelledare

<u>Cirkel</u>	<u>Kontaktperson</u>	<u>Telefon</u>
Herrhagen norra	Rune Karlsson	054-56 21 28
Herrhagen södra	Johnny Nilsson	054-56 59 98
Klara	Margareta Cassel	054-21 12 85
Viken/Kvarnberget/ Orrholmen	Olive Magnusson	054-21 87 11
Mariedal 8	Karin Bergström	054-18 08 73
Norrstrand/Hagaborg	Nils Gunnar Ekström	054-21 65 30
Marieberg	Lennart Edberg	054-21 06 10
Järnvägshuset	Karl Axel Björk	054-18 87 99
Gravvårdar	Sven Mæchel	054-21 02 76
Stadshotellet	Gert Jönsson	054-21 09 11
Råtorp	Ove Björklund	054-15 70 45
Lamberget	Hans Erwald	054-87 66 03
Släktforskning	Johnny Gustafsson	054-56 68 25
Arkivalier	Kerstin Sundelöf	054-18 85 67

Nya cirklar som är aktuella är Karlstads centrum och transporter
i Karlstad.

Vill du själv ordna en cirkel kontakta Lennart Edberg tel. 054-21 06 10
eller Olive Magnusson tel. 054-21 87 11

Följande två uppsatser är hämtade från Mariebergscirkelns material och beskriver upplevelser från dels skolan (Tjäderskolan), dels händelser vid lerområdet som uppstod efter den stora muddringen från Orrholmsviken för att skapa ny mark att bygga på. Strandlinjen flyttades därmed från Kvarnbergsgatan till den nya Långövägen.

Lennart Edberg
Ordförande för Mariebergscirkeln.

När jag gick på Tjäderskolan

På hösten 1941 började min bästa kamrat Inger Johansson från Kvarnbergsgatan 12 och jag från nr 11 i första klassen på Tjäderskolan. Vi var fyllda av tillförsikt över den nya del av livet som nu skulle möta oss. Vi var inte oroliga, för vi hade varit och hälsat på i klassrummet och vi tyckte att vi kände Fröken. Astrid Eklund hade varit Ingers pappas småskollärare och min två år äldre syster Ruths lärare de två föregående åren.

Astrid Eklund var gammal, vi var den näst sista klassen hon hade innan hon pensionerades. Hon var lång, hade vågigt grått hår med en rulle i nacken och för det mesta var hon klädd i ganska lång kjol, långärmad blus i något mjukt tyg och så hade hon ofta en smal sammetsrosett i halsen. Hon såg precis ut som en småskollärlarinna skulle göra, tyckte vi. Tillsammans med sin syster bodde hon i ett gult tvåvåningshus lite längre upp på Drottninggatan. Ibland när vi varit på stan, gick vi upp och hälsade på henne och då blev vi ofta bjudna på saft och kakor.

Fröken var lugn, kanske lite opersonlig och jag minns aldrig att hon blev arg eller höjde rösten och det var aldrig stökigt i klassen. Jag tror att hon och vi elever hade en ömsesidig respekt för varandra, hon trängde sig aldrig på oss barn, men vi kände att hon omfattade oss med intresse och vänlighet. Vi lärde oss läsa och vi skrev och vi räknade och det känns som om det alltid var lugn och ro i klassrummet

En gång hittade jag en bok hemma med dikter av Esaias Tegnér och fastnade för dikten om Karl XII. "Kung Karl den unge hjälte, han stod i rök och damm, han drog sitt svärd från bälte och bröt i striden fram..." Den var pampig och rytmisk, jag läste den ofta för jag tyckte den var så fin och till slut hade jag lärt mig den utantill. En lektion fick jag läsa den för klassen och efteråt frågade Fröken om jag kunde tänka mig att gå in och läsa den för klass 3 när de hade slöjd. Ja, det vore väl roligt, tänkte jag, för i den klassen gick ju min syster. Så gick det några dagar och plötsligt en förmiddag sa Fröken att nu kunde jag gå in och läsa för trean. Det var bara det att slöjd hade man i halvklass och det var inte Ruths slöjdgrupp som var där den dagen. I den här gruppen gick bl a Karl-Gustav Nilsson som var en av våra idoler och jag skulle hellre ha dött än att gå in och läsa dikt när han var där men inte Ruth. Jag kunde inte berätta det här för Fröken utan gick ut ur klassrummet, tvärs över skolgården till flickornas dass och där satte jag mig och väntade så lång tid som det tog att läsa dikten.

Sedan gick jag tillbaka till klassrummet och när Fröken frågade om det gått bra, svarade jag ja och fortsatte med lektionen. Efter en stund drabbades jag vissheten: Det här skulle aldrig gå bra, jag hade ljugit för Fröken och hon skulle naturligtvis få reda på det nästa rast. Det var inte det att jag var rädd för skäll, för hon skällde sällan på oss utan det var just detta att jag ljugit och så skulle hon naturligtvis ringa hem och berätta det. Jag genomled några hemska dagar med mitt dåliga samvete men Fröken sa ingenting och inte mamma heller så hon hade nog inte fått något telefonsamtal. Efter precis en vecka vid samma tid som förra gången sa plötsligt Fröken:

– Nu kanske du kan gå in och läsa dikten för slöjdgruppen, och den här dagen var ju Ruth där så nu var det inget farligt. Jag gick in och läste dikten och när jag kom tillbaka, fick jag återigen frågan om det hade gått bra. Jag svarade ja ännu en gång och hon nämnde aldrig något om min lögn. Än idag kan jag förundra mig över att hon på något sätt måste ha förstått hur jag kände det och att jag inte hade ljugit av elakhet.

Vi hade morgonbön varje dag och Fröken läste berättelser om Gud och Jesus och om hur en god människa skulle vara. Vi fick lära oss att Jesus korsfästes på långfredagen. Nästa jul var han det nyfödda Jesusbarnet. Jag fick det inte att gå ihop. Vi läste om Judas Iskariot och hur han förrådde Jesus för trettio silverpenningar men det stod ju också i bibeln att detta var förutbestämt. Vem hade bestämt det? Det måste ju vara Gud och då var det väl inte Judas fel?

Något som jag fäste mig väldigt mycket vid var att Fröken sa att varje gång man gjorde en synd så fick man en svart prick i hjärtat. Fast egentligen kommer jag inte ihåg om det var Fröken som hade berättat om de svarta prickarna eller om vi lärde oss det på söndagsskolan i Metodistkyrkan, en liten kyrka mitt emot Centralstationen. Jag var i alla fall inte Guds bästa barn, jag syndade ganska ofta, tyckte jag. Ljög, var olydig, hjälpte inte mamma, så jag var övertygad om att mitt hjärta var svartprickigt

men det bekymrade mig inte så mycket, prickarna syntes ju inte utanpå. Dock skulle avslöjandets tid komma. En dag berättade Fröken att hela klassen skulle på till Dispensären där vi skulle få våra lungor skärmbildade. De skulle fotografera dem, förtydligade hon. Och då förstod jag att om doktorn fotograferade mina lungor, så måste hjärtat komma med på bilden och då skulle han också få se alla mina svarta prickar. Sedan skulle han ringa till Fröken och Fröken skulle ringa till mamma och så skulle alla få reda på vilken hemsk unge jag var. Det fanns ingen jag kunde prata med, inte ens Ruth eller Inger skulle jag kunna tänka mig att avslöja mitt rätta jag för, så jag teg och led, gick panikslagen till Dispensären och så gick dagarna men ingenting hördes från doktorn och till slut tonades skräcken ner och jag glömde bort allt.

På rasterna lekte vi på skolgården medan några av lärarna marscherade fram och tillbaka och hade uppsyn över oss. Det var aldrig någon som var dum eller elak mot mig men det fanns naturligtvis elever som hade problem och som levde under andra förhållanden än de flesta av oss.

Tjäderskolans gårdshus. Slöjdsal och toaletter.

På frukostrasterna gick vi hem och åt. Det fanns bespisning uppe i skolköket och där fick de barn som kom från familjer som hade det besvärligt ekonomiskt gratis frukost, välling och smörgås med rårivna morötter. När någon av de här pojkarna eller flickorna var sjuk så frågade Fröken om det var någon av oss andra som ville ha vällingen och det var en lycka att bli den utvalda. Man kunde också köpa en kopp choklad i bespisningen och ha smörgåsar med sig hemifrån, men det fick vi bara göra när mamma hade stortvätt. När vi gick till skolan på morgonen, bar vi med oss mjölkflaskorna till mjölkaffären med en papperslapp i som talade om hur många liter mjölk vi skulle ha. I lappen hade mamma vikit in pengarna. På hemvägen under frukostrasten hämtade vi de färdigexpedierade flaskorna. Ett par gånger bar min klasskamrat Ove Strömer min mjölkflaska och jag var salig av lycka över det kärleksbevis han gav mig på detta sätt. Men hans uppvaktning varade inte många dagar, för det hade kommit en ny flicka till kvarteret, hon hette Barbro Gidlund sedermera Karabouda och hon blev snart föremål för hans intresse.

När jag fick höra av hans kompisar att han inte gillade mig längre, svarade jag så oberört jag kunde att jag hade väl aldrig gillat Ove. Men jag grät inom mig.

Tjäderskolan var ingen stor skola och vi visste namnen på alla lärarna. Överläraren hette Elof Larsson. Den andra manlige läraren hette Erik Sundelius. Bägge var respektingivande och allvarliga och jag tyckte de var lite skräckinjagande. I gymnastik hade vi Astrid Bure, en bister dam som alltid var klädd i trenchcoat och basker.

Lilla spröda fröken Winsbro var skolkökslärare, men skolkök hade bara de äldsta klasserna Slöjd hade vi från klass 3 och slöjdlärarinnan hette fru Andersson. Det fanns en lärarinna till och hon hette Hanna Eriksson, hon var liten, mörk och dynamisk. Det var Inger Sandbergs mamma. Det verkade som om lärarna, speciellt de kvinnliga, var väldigt goda vänner och som elev upplevde jag en sammanhållning mellan dem som naturligtvis bidrog till den känsla av trygghet som genomsyrade mina fyra första skolår.

Efter två år i småskolan var det dags för folkskolan och då fick vi fru Sigrid Arnberg-Olsson som lärare. Hon var liten, knubbig och mycket temperamentsfull, hon skrek ofta och skällde och slog pekpinnen i katedern men jag kan inte minnas inte en enda tråkig lektion för henne.

Ibland fick vi gå till Tingvallaskolan och bada karbad. Där fanns ett rum med dubbla rader av sammanhängande badkar och en baderska som borstade oss på ryggen. Det var kristider och ont om ved att värma upp badvatten med och det var överhuvudtaget inte så vanligt med badrum i lägenheterna.

1942 minns jag att vi en dag tågade klassvis upp till Herrhagsskolan för att fira 100-årsminnet av Den Svenska Folkskolan. Jag minns inget av vad som hände vid det tillfället men jag minns hur vacker jag tyckte att den stora aulan var med alla praktfulla målningar och hur högtidligt det var att sitta där med så många andra elever och lärare.

Några vinterkvällar cyklade vi ner till järnvägen för att titta på de tyska soldaterna som satt i sina järnvägsvagnar på väg till Finland. Min storebror kom hem med en rulle bröstkarameller som en soldat kastat ut till honom och mitt bestående minne av tyskarna var att de såg ut precis som vanligt folk. Vi hade hört så mycket om hur fruktansvärda nazisterna var och hur hemskt kriget i Norge var, men de här männen såg varken hemska eller fruktansvärda ut, de såg ut som vilka karlar som helst och det var väldigt konstigt

I maj 1945 samlades hela skolan runt flaggstången i hörnet av skolgården, flaggan hissades, överlärare Larsson höll tal om freden och vi sjöng Du gamla, du fria. Efter skolavslutningen i juni cyklade vi några gånger upp till Herrhagsskolan för att titta på kvinnorna som kommit i bussar från de tyska koncentrationslägren och som nu tillfälligt bodde på skolan. Några av dem tuggade franskröd och gjorde broscher av, ofta med blommotiv och väldigt vackra. Åtminstone en av kvinnorna som jag såg där antingen i ett fönster eller på den stängda skolgården blev kvar i Karlstad för jag såg henne i många år då och då och varje gång fick jag tillbaka känslan som fyllt mig när jag såg kvinnorna och försökt föreställa mig hur det kunde ha varit i ett koncentrationsläger.

Vid höstterminsstarten 1945 började Inger och jag och flera av de andra i klassen på Flickskolan eller Läroverket och det var spännande, skrämmande och något helt nytt och annorlunda. Jag blev en som försvann i mängden, lärarna visste inte vad jag hette, jag var blyg och tyst och intetsägande. Betygen som jag fått av Sigrid Arnberg och som jag varit så stolt över, byttes mot ett mycket slätstruket efter min första termin på Flickskolan och på den vägen fortsatte det.

Mina fyra år på Tjäderskolan var min skolgångs guldålder.
Gigi Österling

Före Tjäderskolans tillkomst 1892, bedrevs undervisningen i byggnaden till vänster framför folkskoleseminariet (den ståtliga trevåningshuset uppförd 1878).

Kommentar av en före detta elev till Gigi Österling:

En bättre lärare än du var under de år du undervisade och uppfostrade oss på slutet av 50-talet, kan jag inte tänka mig.

*Karlstads Hembygdsblads redaktör: Monica Gustafsson
(Bäcklund).*

Några händelser på området vid den stora muddringen på stadsdelen Marieberg, Karlstad.

Tore Hansson

Jag skall berätta om något som jag tycker har med muddringen i Orrholmsviken att göra.

Muddringen upphörde 1928 och det som jag skall berätta om hände på sommaren 1929. Vi hade börjat bada nere vid den s.k. pålarmen. Där hade det börjat bli ganska djupt efter muddringen så det gick bra att dyka i vattnet. Småbåtsägarna hade också satt upp småbryggor, som var fästade i pålarmen.

Badplatsen där vi befann oss var där Hööksgatan nu går mot sjön. Vi var några stycken som badade bl. a. två rara flickor, Aina Axelsson och Britt Dahl. Det var en mycket varm sommardag.

På eftermiddagen hade jag badat färdigt och jag begav mig hemåt. Jag bodde i huset Hööksgatan 1, korsningen Kvarnbergsgatan – Hööksgatan. Denna började då med vårt hus innan man började på det uppmuddrade området. Jag var nästan hemma när jag hörde flickorna ropa på mig. Jag vände tillbaka och fick då höra att Aina tappat Britts guldring i sjön. Britt hade fått den av Banankompaniet för att hon varit duktig att sälja bananer under utställningen 1927.

De ville ha hjälp så det var ingen lätt uppgift jag hade framför mig. Jag förstod ju att det var otänkbart att gå i vattnet där Aina tappat ringen så jag frågade henne först var hon stod när det hände. Hon berättade att hon stått på en av de små bryggorna.

Jag gick en bit bort och sam fram till den punkt som Aina anvisat. Där dök jag ned och kände försiktigt med höger hand på sjöbottnen. Jag kände något i handflatan som jag trodde var en liten sten. Jag var då tvungen att gå upp till ytan för att få luft. Jag gick ner igen och kände den lilla stenen igen. Jag tog ett riktigt grabbtag och fyllde handen med lera och sam upp till bryggan. Där fördelade jag leran och den lilla stenen hade med ens blivit en guldring och stenen var pärlan.

Jag kan inte beskriva hur flickorna reagerade när jag överlämnade ringen. Jag har aldrig blivit så omkramad och fått och så många pussar som jag fick då får jag nog inte uppleva mer.

Jag har många gånger funderat på varför Aina tappat Britts ring i sjön. Tyvärr finns inte någon av dem kvar i livet men jag tror att Britt inte ville ha den dyrbara ringen på sig när hon badade och lämnat den till Aina som stod på bryggan.

Ja så var det med guldringen som kom tillbaka ur Orrholmsviken.

En annan händelse som inträffade på det uppmuddrade området handlar om spjutkastning. Vi höll till på det obebyggda området och idrottade där. Det var i slutet av 1920-talet. På den tiden gick vi grabbar ofta till Tingvalla idrottsplats och titta på fotboll och friidrott.

En gång hittade jag ett avbrutet spjut, Någon sa att det var ett juniorspjut. Hemma hade jag ett metspö av bambu som passade till spjutspetsen.

Allt var klart för en tävling mellan Knut Stefansson och mig. Knut hade en något äldre bror som inte ville kasta men han ville markera nedslagen.

Knut kastade och sedan var det min tur. Vi kastade mot söder och Knuts bror som hette Kalle stod cirka 40 meter bort och Kalle skrek till mig: "Kom igen!".

Jag startade och kastade iväg spjutet och som alla spjutkastare så tittar man efter spjutet. Då ser jag att Kalle står fullständigt ointresserad och tittar mot Hööksgatan. Jag skrek åt Kalle men han hann inte undan utan spjutet landade i Kalles vänstra lårben där mjukdelarna finns.

Vi sprang fram till Kalle, som hoppade omkring på sitt högra ben och höll i spjutet och samtidigt skrek att det var mitt fel. Vi lade ner Kalle på marken och drog ut spjutet som lämnade ett runt hål i låret. Jag kan inte minnas att det blödde särskilt mycket.

Kalle sa att han inte vågade gå hem till mamma så vi enades om att jag skulle gå hem och skaffa bandage. Det var inte så långt hem till mig och jag frågade mamma om hon hade några rena trasor. Då hon frågade vad jag skulle ha dem till så sa jag att Kalle hade trampat på en trasig butelj och skadat sig i foten. Där kom nödlögnen för jag vågade inte tala om vad som hänt.

Jag fick några rena trasor och tog med mig en flaska vatten. Kalles sår gjordes rent med vatten och jag gjorde ett snyggt förband runt Kalles lår.

Jag brukar ibland tänka på hur det hade gått om spjutet landat på något annat ställe på Kalles kropp och jag får rysningar än i dag och särskilt när jag ser tävlingar i spjutkastning.

Flera år efter denna händelse träffade jag Kalle och undrade förstås hur det var med han ben. Han berättade att det var bra och att såret läkt snabbt och fint. Det var bara ett litet märke kvar.

Detta har etsat sig kvar i minnet och händelsen på "leran", som alla sa, kunde ju ha slutat mycket, mycket värre. Tyvärr finns inte Knut och Kalle kvar i livet.

Gäst, Tores fader & Tore Hansson

Bemärkta män och originella gubbar.

Kvarnberget, tidigare Galgberget, började bebyggas i större utsträckning efter Karlstad-branden 1865 av dem, som flyttade hit för att hjälpa till med uppbyggnaden av staden. På bergets översta krön stod i slutet av 1800-talet en oansenlig stuga som kallades "Kanna".

Där föddes 6/7 1867 en gosse, Carl Winberg, som blev moderlös vid 2 års ålder. Han togs då om hand av en moster, som flyttade till Nor efter en tid. Carls skolgång blev sporadisk fram till folkskolan, som på sommaren var förlagd till Rustan och på vintern till Edsvalla bruk. År 1881 efter avslutad skolgång fick Carl arbete på "Bobinfabriken". När den brann ner blev Carl torpardräng. År 1888 mönstrade han och skrevs in vid Grums kompani av Värmlands infanteriregemente. Efter värnplikten gick han på en lantbruksskola utanför Västerås och flyttade 1891 till Stockholm, där han efter en tid som arbetslös fick anställning vid Statens Järnvägar. Efter en kort tid "dundrade hans mörka bas" i lokstallarna vid Stockholms Norra på arbetarmöten och vid underhandlingar med arbetsgivaren. År 1906 blev Carl förbunds- sekreterare och 1909 redaktör för tidningen Signalen. 1911 valdes han till riksdagsman i andra kammaren och 1919 till ledamot för Norrbotten i första kammaren. Ett sällsamt livsöde och ett långt steg från stugan "Kanna" på Kvarnberget i Karlstad.

Karl Johan Lindqvist (Dolten) 1874-1952

År 1925 kom packmästaren Karl Johan Lindqvist till Karlstad från Kristinehamn och flyttade in på Rosenborgsgatan. På somrarna gick han omkring i hatt och kavaj och på vintrarna i en mössa med öronlappar och hade en långrock av skinn. För det mesta bar han på en mjölkflaska, som han handlade mjölk i Haga. Han gick allmänt under namnet Dolten och var ett stort original. Han var inte särskilt vänligt sinnad utan grälade på alla han mötte. Han skrev "brev", som han lämnade in på postkontoret. Dessa brev kunde vara skrivna på smörpapper, toalettpapper, wellpapp och annat och saknade både kuvert och frimärke.

Efter överlämnandet av brevet skällde han högljutt ut alla posttjänstemännen, som satt i luckorna. En del brev stoppade han i stadens brevlådor, varefter han stod kvar i säkert 10 minuter och grälade rakt ner i lådan och hotade med stryk till brevlådans "innevånare". Till sist gick han till polisstationen och gav poliskåren en rejäl utskällning.

Foto från boken Karlstads original
av Morgan Larsson / Gunnar Lundkvist.

Gottfrid Fredrik Eriksson (Sill-Gottfrid) 1892-1972.

Gottfrid föddes i Ö:a Fågelvik och blev en känd figur i Karlstad. Han ägde ett rött trähus i hörnet Fryksdalsgatan-Mariebergsvägen. Gottfrid var fiskhandlare och var alltid välkommen när han kom på sin springpojkscykel ringande i en stor "vällingklocka".

Han sålde färsk sill och strömming som han vägde upp på ett besman. En gång blev han lurad av några fiskande buspojkar att köpa en gädda som de stoppat skruvar och muttrar i så att vikten blev 12 kilo.

Hans klädsel bestod av en kort rock och hatt och ibland av en lång svart regnkappa och grå hatt med uppvikta brätten och svarta stövlar. Gottfrid var "glä i fruntimmer" men dessa var inte särskilt trakterade, förmodligen på grund av "sillparfymen".

Med åren blev han smått religiös och han slutade sina dagar på Fredricelund.

Ännu ett karlstadsoriginal hade gått ur tiden.

Foto från boken Karlstads original
av Morgan Larsson / Gunnar Lundkvist

Studiecirkeln: Viken – Kvarnberget - Orrholmen

Glimtar från ambulerande uppväxtår på Herrhagen i Karlstad eller konsten att samla på sig många grannar och bästisar

Jag föddes 1920 på en privat barnbördsklinik i hörnet av Herrhagsgatan och Bergslagsgatan på Herrhagen, kv. Balder nr 4. Familjen bodde då i Hagaborg 1, närmaste granne till Östra kyrkogården och första huset vid Rudsvägen. Min syster Majt hade fötts 1918 i Skattkärr, där föräldrarna som nygifta hade måst bosätta sig som tågpendlare p.g.a. bristen på bostäder i Karlstad.

Efter ett par år på Hagaborg bytte vi upp oss till en något modernare bostad i Haga 47, David Petterssons hus i hörnet Åttkantsgatan-Hagagatan. Att byta upp sig betydde att man lade en ny bekvämlighet till de gamla. Man satte barnen ovanpå flyttlasset den 1 oktober sådär vartannat år. På Hagaborg bestod den enda moderniteten av korkmatta på golvet, kallvattenkranen fanns i trappuppgången, dasset på gården. I Haga fick vi vatten i köket, i övrigt status quo. När mamma någon gång vågade skicka mig - oftast i Majts sällskap - att handla var det Haga Kontanthandel eller Wahlbergs mjölkaffär som gällde - en och annan tvåöring hamnade väl också hos Lundmarks som sålde pepparmintpastiller.

Efter ytterligare något år bar det så upp till Herrhagen, denna gång till ett nybyggt stenhus med WC som delades med grannfamiljen. Badade gjorde vi på Herrhagsskolan där mamma, som var "springvikarie", många gånger fick rycka in för Thyra Freding, som ofta var tjänstledig för kulturella uppdrag. Det nya huset var mycket stabilt, byggt av skåningen Anders Jeppson för att hysa dels det egna boendet, dels tre hyresgästers familjer, dels hans byggnadskontor och slutligen även hans nystartade ångbageri i gårdshuset.

De övriga hyresgästerna var i bottenvåningen det gamla fanjunkarparet Elffors, som avlöstes av tidigare I 13-kaptenen, nu försäkringsinspektören Carl Lodin med fru och sönerna Herman, sedermera medicinprofessor och Gustaf, sedermera I 13-överste, samt därefter av tullkontoristen Ola Nilsson Parkfors med fru och dotter Gun, senare i livet direktionssekreterare på Bergslaget i Falun. I den lägenheten byttes det hyresgäst varje år den 1 oktober! Bredvid dem i bottenvåningen bodde landstingsdirektören Aug Lindh med fru och brorson Tore, sedan arkitekt. Överst bodde vi och fru Anna Jonasson född Ågren (brandchefens syster), tidigare gift Åkander, med sönerna Gösta Åkander, biträde hos Nygren & Åhlin, senare med egen järnaffär i Grums, och Gunnar Jonasson, sedermera bergsingenjör. Anna Jonasson var pianolärarinna men hade en konkurrent i det facket av min mamma.

I mellanvåningen bodde Jeppson själv med fru de tider då de inte vistades på sitt lantställe, Byns herrgård i Alster. Dit var Majt och jag bjudna på ett par veckors grönbete av den snälla fru Anna Jeppson. Den dagliga pendlingen företog Jeppson i sin röda Buick cabriolet, framförd av firmans distributionschaufför Werme. Vårt vackra Herrhagen 229, som fastigheten hette, revs dessvärre, jag vet inte när, och lämnade plats för en ful bostadslada. Men först hade bageriet förvandlats till en misslyckad knäckebrödsfabrik och slutligen avlöstes av en kosmetikfabrik.

Ett mycket starkt minne från åren i Långgatan 51 är den underbara känslan av att ha fått den knaggliga grusgatan asfalterad så att man kunde åka trehjuling obehindrat och spela landbandy. Biltrafiken var ännu ganska gles och bussen passerade bara

en gång i halvtimmen. Jag följde fascinerad varje moment i gatujobbarnas välsignelsebringande arbete. Det är ett känt faktum att luktförnimmelser är starka bärare av annars fördolda minnen. Jag älskar alltså fortfarande lukten av nylagd asfalt!

Ett annat minne gäller den kittlande skrällen för att gamle kaptenen och författaren Hugo Falk i 96-an skulle lyckas fånga in en med käppkryckan när man stegade kring honom på hans dagliga långpromenad. Hans son Hugo jr som blev en god vän i vår familj senare i livet har bedyrat att fadern inte menade något illa med sitt rakande med käppen.

Jag minns även min skräck för den egentligen ofarliga Rört som ofta besökte Anna Torpmans kafé i samma kvarter. Vi ropade Rört-Rört-Rört och sprang runt hörnet för att undfly honom när han låtsades öka takten en smula och ta upp jakten på fridsstörarna. Han hade annars knappast styrfart när han liksom seglade fram, gärna mitt i gatan.

Affärer som vi handlade hos var speceriaffären i 96-an som Thore Wikström övertog vid den här tiden, eller hos Fritz Johansson vid nästa tvärgata söderut. Vidare Hilma Erikssons mjölkaffär mittemot oss, där man ibland kunde expedieras av dottern Ragnhild, sedermera fru Rudén på Höje. Vidare kooperativa charkuteributiken som förestods av en hygglig man vid namn Wallén, eller borta vid Herrhagsparken hos Kruses i mitt födelsehus. Våra skor halvsulades och klackades av skomakare Lundin vid Bergslagsgatan. Pianot stämdes av Nagurski eller någon gång av orgelfabrikörssonen Silve på Lamberget, han som kunde forma de vackraste åttor i isen på Lambergstjärnet. Om vi hade slut på det hembakta fanns gott kaffebröd hos Hanna Larsson, eller i Jeppsons lilla "fabriksförsäljning" inne på vår egen gård, där Berta Fryklund från Alster residerade innan hon blev föreståndare för mejeriföreningens butik på Långgatan.

År 1930 den 1 oktober, det år då jag hade provat in i läroverket, flyttade familjen än en gång, nu till rinnande kallt och varmt vatten och eget wc i kv Idun, hörnet Tegnérgatan 5/Herrhagsgatan 10. Huset ägdes av handelsagenten Karl Fr Arne. De andra hyresgästerna var Lektor Lindahl ("Moffen"), KMW-kassören Calais och en kammarskrivare som jag aldrig vetat namnet på. Jag såg upp till de flera år äldre bröderna Elinder i kvarteret mittemot. Den äldste, Erik, tog studenten samma år som jag började realskolan, men jag blev senare i livet under många år hans parhäst i ledningen av Wermländska Sällskapet i Stockholm. En fördel med de yngre Elinderbrödernas vänliga intresse för den lille pojkspolingen Pelle var att jag fick slå följe med dem på hemvägen efter fackeltåget den 6 november - man slapp dras in i de stora slagsmålen som kulminerade ute på Sandgrund. När ingen Elinder stod till buds som bodyguard tydde jag mig till Sven-Erik Flodin, som bodde i Vasalunden och hade bra relationer med de mest fruktade pojkarna nere i Karamellen och dessutom hade med sig sin sanktbernhardshund Jack, som han band vid läroverkets järnstaket medan vi tågade runt och sjöng från trappan. Inte var vi medvetna om att vi då spelade med i av skolledningen organiserade ceremonier som längre fram kunde användas för att uppamma snedvridna nationella och rasistiska känslor.

Våra livsmedelsleverantörer blev nu främst Manfred Wallenius och fru Grundström i hörnhuset Herrhagsgatan/Geijersgatan och där fortsatte vi när vi flyttade till kv Sigyn,

även om Ollonqvists i hörnet Långgatan/Vasagatan nu kom att ligga närmare till. Nu hade också Nils Janssons färghandel öppnat sin filial i hörnhuset Herrhagsgatan/Vasagatan. Då behövde man inte längre gå ända ner till stan för att köpa toalettartiklar - sådan lyx hörde ju inte till sortimentet i speceriaffärerna på den tiden vad jag kan minnas. En annan specialbutik hade redan funnits på Herrhagen, nämligen pappershandeln i Herrhagsgatan 48, som dock hade viss konkurrens av skollärare Sam Th Grens lilla butik vid Herrhagsskolan.

Efter ytterligare två år flyttade vi ett par pinnhål upp på Herrhagen till Långgatan 23 i kv Sigyn. Där hade ingenjören på stadsingenjörskontoret Arvid Forsgren låtit uppföra ett hyreshus, där vi bodde de närmaste två åren. Vi hade nu erövat en ny status: eget badrum och kylskåp! Våra grannar i huset var husvärderna med fru, kontoristen vid elverket, kappseglaren Andreas Eliæsson med fru Greta född Roos, bankkassören Rickard Dalsson, ogift, och Gustaf Branzell med fru Emma, som sedan var mina föräldrars bästa vänner och trogna stöd i många lyckliga år. Karl-Axel var bara ett år gammal och ännu inget att räkna med som lekkamrat. Nu var man förresten så etablerad nere i centrala stan så att det inte längre var vanligt med grannpojkar som bästisar.

Under tiden hade vi flyttat till Brogatan på Sundsta och bodde där bland pionjärerna innan Tingvallabron kom i bruk. Då hade jag följaktligen lämnat både Herrhagen och barndomen bakom mig. Numera återvänder jag till Herrhagen endast sporadiskt men kan fortfarande ibland känna mig som äkta herrhagspojke. Jag försummar aldrig att vid dessa besök kasta en blick på mitt vackra födelsehus vid Herrhagsparken. Det är mig särskilt kärt med tanke på att även min livsledsagarinna hade fötts på samma lilla BB någon månad före mig, vilket uppdagades först efter 25 år!

Dessa rader hade jag, helt utan tanke på publicering, tecknat ner på begäran av hembygdsföreningens studiecirkel Södra Herrhagen. Kan det väcka någons intresse får det tas som ett exempel på vad studiecirkelarna i all anspråkslöshet sysslar med under de trevliga kvällsträffarna.

Pelle Norelius

Jag började vid Ekströms Bilaffär som springpojke och städare i april 1942 och var då 13 år gammal. Före detta arbetade jag en tid vid Varumagasinet Herrekipering och därefter vid Erikssons Fruktaffär på Herrhagen. Lönen där var 15 kronor i veckan. När jag kom till Ekströms fick jag 12 kronor i veckan. Ägarna var nu bröderna Thure och CG Johansson. Arbetstiden var vardagar kl 07.00 – 17.00 och lördagar kl 07.00 - 13.00. Kl 09.00 var det frukostrast då de flesta åt smörgås och drack mjölk därtill. Jag fick samla ihop $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{2}$ liters flaskor i en kartong och gå till mjölkaffären som öppnade kl 09.00 och köpa mjölk i lösvikt.

Ekströms, där man före kriget sålde Fordbilar, låg vid N:a Strandgatan 14, mittemot busscentralen. Det var tre bussbolag som samsades om utrymmet, nämligen GDG, NKLJ och Haglund & Larsson. På ena sidan av verkstadsgården fanns det gummiverkstad, motorrenovering och lackering. På andra sidan var det platser för allmänna reparationer.

Jag flyttade så småningom över till motoravdelningen. Där arbetade Gunnar (Gölla) Jonsson och min bror Karl. Jag fick namnet Lell-Kalle.

Jag fick börja med att plocka isär och tvätta motordelar. Det fanns en balja med varm lutblandning i som man fick lägga ner delarna i. Vissa delar fick man tvätta i fotogen. Så småningom fick jag börja slipa och justera ventiler och ställa in bormaskinen. Det var en lärorik tid. Dålig olja och dåliga luftfilter samt gengasen gjorde att motorena blev mycket slitna. Vi tog emot alla tänkbara bilar och traktorer för reparation. Det var ju gengastider nu. Några undantag fanns det; veterinär Andersson körde på en eterblandning och en bil från Skoghall körde på ett bränsle som gjorde att hela kvarteret förpestades när den kom för reparation.

Jag flyttade över till Stora verkstaden när jag var 15 år. Det första jag fick göra var att lyfta motorn på en 1937 års Ford V8 och byta kolvringar och slipa ventiler på den. När den sedan startade direkt och gick bra var jag stolt.

Under kriget var det ont om däck. I gummiverkstaden var det 5 man anställda som fick laga och regummera däck. Vid regummeringen fick de skära bort den gamla slitbanan med stora knivar och därefter slipa och lägga på en ny slitbana. Till lastbilar fanns det även stålringar som man kunde montera utanpå däcken att köra på.

Georg Larsson skötte lackeringen. När han skulle göra en hellackering med syntetisk färg så fick han spola vatten över golv, väggar och även gården utanför för att få så lite damm som möjligt i lacken.

När kriget var slut skulle gengasen bort. Man fick laga hål efter bultar och rör. Det blev att leta fram förgasaren och göra ren tanken. Eventuellt fick det bli en Solex-förgasare som Branzell rekommenderade. Det var omväxlande och lärorikt arbete.

Efter kriget sålde företaget många olika bilmärken t.ex. Studebaker, Citroen, BMW, Morris, Wolsley, Scania och VW.

Exempel på renovering av Fordbromsar:

Bromsband inköpta hos Rydahls Bromsbandsfabrik fick borras och nitas fast. Bromsbackarna fick justeras först, därefter skulle stagen (1937 blev det vire) justeras. Finjusteringen fick bli ute på grusplanen där man mätte bromsspåren och fick släppa på justeringen vid det hjulet som tog för hårt.

En vintereftermiddag körde jag in en liten lastbil från Varpnäs för att byta koppling dagen därpå. När jag på morgonen dagen efter drog fram liggvagnen för att påbörja arbetet så hade snön från flaket smält lite och droppat ner på vagnen där den frusit till is. Även kardanstången var full av istappar. Verkmästare Johnsson sade så "Du får ta på Dig militärpälsen". Dagen därpå bestämde jag mig för att sluta.

Januari 1948 flyttade jag till Bryggeriets verkstad, som låg i hörnet av Herrgårdsgatan – Museigatan. Vi var 4 st anställda och "Gölla" var då bas där.

Den 1 maj 1950 bildades Värmlands Motor AB och övertog då försäljningen av Scania och VW. Direktör Hugo Karlsson blev då chef. Försäljning och kontor var då vid N:a Strandgatan 8 och verkstaden i en lokal vid ett gammalt glasbruk på Herrhagen.

Där började jag i oktober 1950 och därmed blev vi 2 man på PV-verkstaden, den andra var Torsten Johansson. LV var också i samma lokal och där styrde Johan Karlsson och Karl Andersson. Vi sålde där också Willys Jeepar som kom packade i lådor från USA.

Arbetet med VW var intressant eftersom det skilde sig i konstruktion från bilar som jag arbetat med tidigare.

En PV-verkstad byggdes i två plan på gården vid försäljningen på N:a Strandgatan men LV-verkstaden blev kvar på Herrhagen. Personalen ökade och jag fick bli arbetsledare. 1956 övertog vi Volvo-försäljningen. Detta år tillverkades den 100 000:de PV 444. Sportbilen P 1900 med en kaross av glasfiberarmerad plast och en motor på 70 hk tillverkades endast i 67 exemplar. En rekommendation var att dessa modeller skulle rundsmörjas var 125:e mil, som senare ändrades till var 250:e mil. Amazonen kom utrustad med en 60 hk motor. Den modellen var inte riktigt klar från fabriken så det blev mycket efterarbete.

LV-verkstaden var för liten. Därför byggdes år 1955 en ny fastighet (där Sonnelids Möbler nu finns). Där fick vi plats med både LV- och PV-verkstad samt reservdelslager. Utrustning och leverans av nya och begagnade bilar blev kvar vid N:a Strandgatan. Så småningom blev denna lokal också för liten. En LV-verkstad byggdes 1971 på Örsholmen och Hakonbolagets lokal vid Packhusgatan övertogs och byggdes om till PV-försäljning och verkstad. 1969 övertog mågen Nils-Erik Hallqvist platsen som direktör.

Under åren gjordes flera ombyggnader bland annat lokaler för kundmottagning (där Volvo Direkt nu ligger).

Vi var 4 st som skötte kundkontakten i varsin lokal utrustad med data samt en lyft. Förutom beställda arbeten kunde vi genom att lyfta upp bilen, granska t.ex. däck och avgasrör samt försöka sälja mera arbete. Vi följde med på en åktur för att lyssna och lokalisera fel. På så sätt kunde vi skriva så tydliga arbetsorder som möjligt. Vi bevakade och eventuell provkörde bilarna efter reparationen.

Direktör Hallqvist avled hastigt 1975 och direktör Karlsson fick ta över. Han anställde sedan Bengt Arrestad som VD. Efter en tid fick Bengt Arrestad erbjudande att överta företaget vilket han även gjorde.

Bror Danielsson (verkstadschef) kom så en dag och frågade om jag ville överta garantiansvaret, och svaret blev Ja. Detta passade mig bra för min hörselskada (bullerskadad) gjorde att jag hade svårt att lokalisera vissa ljud. Ibland skulle jag åka med någon kund och lyssna på ett eventuellt ljud. Kunden kunde säga: Hör nu kommer ljudet. Jag svarade Ja. Det var inte säkert att jag hörde det, men av gammal erfarenhet kunde jag ofta förstå vad det var som han hörde ändå.

När jag övertog garantiavdelningen minskade jag arbetstiden till 70 %. Arbetet bestod av att bevaka så att vi fick betalt för garantiarbeten från Volvo och andra leverantörer. Det var radio, telefon, däck och övriga tillbehör.

Bengt Arrestad hjälpte Kajsa Jansson att överta Volvoförsäljningen i Filipstad och 1990 övertog hon även PV-försäljningen i Karlstad. Arrestad behöll LV-avdelningen.

Jag slutade 1993 efter 43 år i firman.

Erik Andersson

Vid bryggeriets verkstad 1950. Från vänster, Gunnar (Gölla) Jonsson, Olle Andersson, Erik Andersson och Åke Andersson.

HUR BARNEN I MARIEDAL 8 LEKTE PÅ 30- OCH 40-TALEN

Barnen som bodde i Mariedal 8 under 30- och 40-talen hade en uppväxtmiljö som skilde sig avsevärt från den som är rådande år 2000. Den sterila, asfalterade gården var dock utmärkt att lära sig att cykla på. Det gick att spela boll på gården, men om fönsterrutor var i farozonen, öppnades snart ett fönster och befallning om lek upphör ekade. Om någon kommit över en skolkrita kunde en hage ritas på asfalten och hopp komma igång. Rep hoppades också både av flickor och pojkar. Alldeles intill uppfarten till gården fanns en stega som strök förbi de balkonger som man normalt nådde från trappuppgången. Mycket mera spännande var det naturligtvis att klättra upp till översta balkongen på stegen. Från någon av de fyra balkongerna var det också populärt att stå och blåsa såpbubblor. Eljest var det på områden utanför huset och gården som lek förekom. Repslagaregatan, som inte var asfalterad, kallades för Sandgatan, och var försedd med ett större dike på södra sidan och ett mindre på den norra, åtminstone utanför Frälsningsarméns tomt och den obebyggda tomten fram till Mariedalsgatan. Gångbanan var här inte stensatt, som den var utanför Mariedal 8. När tjälen gått ur jorden var det möjligt att göra en grop i gångbanan och spela kula. Man kunde plocka vårens första tussilago i dessa diken, man kunde ta en filt, saft och bullar, breda ut filten på dikeskanten och njuta i vårsolen. Sandgatan lämpade sig också bra att spela brännboll på. Trafiken var så sparsam att den inte utgjorde någon fara för de lekande. Till grannhuset, Ö. Kanalgatan 4, hörde ett antal vedbodur placerade inne på gården. Där fanns utrymme för spännande verksamhet. Där bildades klubben LÅRB (Leif, Åke, Rolf, Bertil). Sommartid metades det i kanalen, mört, löja och en och annan abborre fångades. Där Garvaregatan och Repslagaregatan möttes låg Hagaparken med gungor och sandlådor där de små barnen kunde leka. Karlstads Gymnastikförening ordnade badresor till Alsters strandbad. Husets barn reste från Östra stationen med tåg till Alster, där vi lärde oss att simma och utfordrades med äppelmust och smörgås. Ella Lundin, ledare i Gymnastikföreningen, bodde i Mariedal 8 och var extra mamma åt oss. Denna verksamhet flyttades senare till Bomstabaden. Vintertid, när Prämkanalen frusit, åkte vi skridsko, spelade bandy, ofta efter att vi med stor möda skottat fram en bana. Slänten ner mot kanalen norr om Slussvaktstugan lämpade sig väl att förse med vatten som frös till en utmärkt iskana. Det var ofta snövintrar och Tyggårdsområdet, på andra sidan kanalen bortom Ankersbron, kunde då nyttjas för skidåkning. Det var inte särskilt många företag som etablerat sig på området vid den här tiden.

Mest hisnande upplevelse: att gå upp på husets vind, klättra upp på stegen till taket. öppna luckan, stiga ut på den lilla avsatsen där flaggstängen fanns och beskåda utsikten.

Hemskaste minnet: osäkerheten om kriget skulle komma, mörkläggningsgardinerna som sattes upp när kvällen kom, de otäck bilderna i broschyren "Om kriget kommer" som visade människor med gasmask och hur man skulle skydda sig vid flyganfall.

Skönaste minnet: då man stadd vid kassa kunde stega iväg till Karlssons kiosk i hörnet av Ö. Kanalgatan och Repslagaregatan och spendera en 10-öring. Man fick faktiskt bra med godis för den slanten. Karlssons kiosk finns med på en bild i Lars Wennbergs bok om Haga, på sidan 76.

Arkiveringsgruppen

Karlstad har fått ett stort, utbyggt, hypermodernt shoppingcentrum, en samlingspunkt för åtskilliga människor; den fullpackade parkeringen ger syn för sägen. Hur annorlunda var det inte förr, t ex på 30-talet. Ett vykort med motiv från Karlstads Stora torg visar oss en annan bild: torgstånden står tätt, människor vimlar kring dem, man handlar ägg, potatis, grönsaker, frukt, karameller, en och annan höna och man får en pratstund med bekanta, för ”alla” går till torget och handlar. Man kan förstås också gå till hallen, d v s saluhallen, där det är full kommers. Där finns allt att köpa: fisk, kött, charkuterier, ”hemsmör”, ost... Stadskärnan lever.

Att syssla med arkivering av t ex tidningsurklipp och gamla vykort och fotografier ger upphov till många Minns du? och Tänk det hade jag glömt! Nostalgisk blir man förvisso, påmind om det förflutna och tidens framfart med miljö och människor. Vi är några som är intresserade av att försöka sammanställa urklipp och andra dokument till ett överblickbart arkiv. Början till det hela var en samling tidningsurklipp som donerades till Hembygdsföreningen, en samling tillhörig Nils Husberg, den välkände läraren på Herrhagsskolan. Naturligtvis var Herrhagen väl representerat i urklippen, men där fanns också gamla artiklar från 20-talet som berörde centrala Karlstad. Vi ordnade materialet i pärmar, en för varje stadsdel. Annat sorterades in i pärmar med beteckningar som kultur, näringsliv, personalia etc. Hela tiden fylldes materialet på. Senast kom oss till del gamla fina vykort ur Rune Carlssons gömmor. Maria på Skolmuséet kommer till oss med urklipp, själva ser vi till att fylla på förrådet, Besökare på Gamla gymnasiet har väl inte undgått att se de fina fotografier som pryder väggarna på andra våningen. Det är Dan Gunnars bilder som vi fått genom Museet och Bertil Ludvigsson. Har ni tänkt på den bild som tagits utanför biografen Röda Kvarn 1942? En ringlande kö väntar på att få se Borta med vinden. I våra dagar är det väl bara filmer som Sagan om ringen som matchar det publiktrycket. På 50-talet fanns det fem biografier i Karlstad: Roxy, Palladium, Röda Kvarn, Saga och Skandia. Saga var inrymd i vår gamla fina teater som så småningom återuppstod i all sin glans. En av oss minns när hon en kväll i målsmans sällskap på darrande ben kom ut från nioföreställningen. Tänk om någon av lärarinnorna på Flickskolan hade upptäckt henne och rapporterat till rektorn. Kl. 23 skulle alla ordentliga flickor vara hemma och inta ränna på bio. Filmen hette för övrigt Vem kysser dig nu.

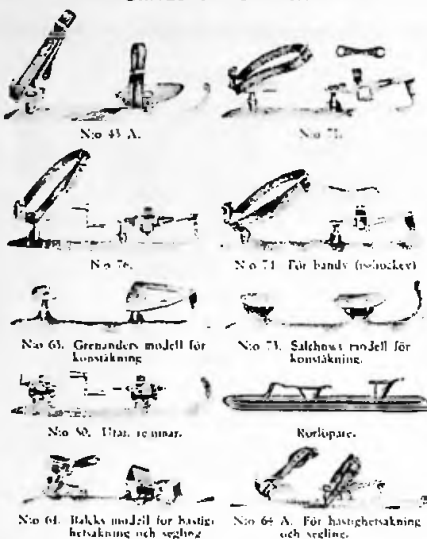
Bilder och tidningsurklipp får oss att minnas, men vi ska inte glömma nutiden. Därför fortsätter vi oförtrutet att leta i tidningar och tidskrifter efter passande material för vårt arkiv. En dag blir det historia.

Hans-Erik Sennmark, Kerstin Sundelöf & Anders Åkerblom.

Några enkla skridskofigurer.

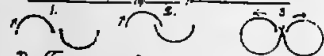

Skridsko-modeller.

Lär dig figurerna först och främst med hjälp av följande framt! Öva båda fötterna lika. Låt sig i omväxlande föt!

A. Se enkla, ångpanniga skåren.

B. Tre grundfigurer

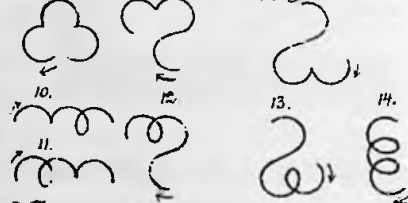
4. Trca. 5. Skarbytte. 6. Ögla.

[Ca. Ameri-
kanst ögla.]

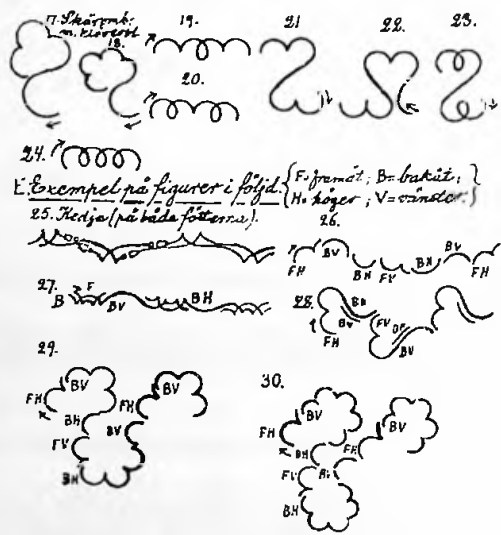
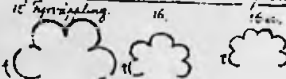

C. Figurer, sammanbatta av två grundfigurer.

7. Klöverblad. 8. Skarbytt m. trca. 9.

D. Figurer, byggda av tre eller flera grundfigurer.

Dokumentation!

Som ett bidrag till avdelningen kuriosa har Karl-Axel Hjerdt bidragit med en broschyr som visar på Lektorns vid Karlstads Högre Allmänna Läroverk K. G. Olsson "specialområde", konståkning på skridskor. Lektor K.G.O. bodde i Centralpalatset – Österbergshuset i Haga och hyresvärd/vän av Robert Österberg gav ut skriften, några enkla skridskofigurer.

Karl-Axel Hjerdt

Samarbetet mellan Karlstads Hembygdsförening och Mariebergsskogen

Det var så här det började...

Året var 1994.

Föreningen hade kommit överens med Mariebergsskogens parkchef Lars-Åke Holmqvist om att Karlstads Hembygdsförening skulle få disponera ett rum på nedre botten i Mariebergs Herrgård.

Vi var en liten grupp på tre eller fyra medlemmar som började att iordningsställa lokalen. Vi såpskurade golv, dammsög väggar och tak, sydde gardiner samt lade ned ett stort arbete på gardinuppsättning så att den skulle passa in i den gamla herrgårdsmiljön. Nu var det bara möbler som fattades. Men några pengar till möbelköp fanns inte så vitt jag kan komma ihåg. Trots att rummet fortfarande var omöblerat beslöts att nästa styrelsesammanträde skulle hållas i Mariebergs Herrgård. Som tur var råkade jag känna till två mindre kontor som i samma veva skulle flytta till andra lokaler. Jag kontaktade båda med förfrågan om några bord och stolar skulle bli över i samband med flytten och om dessa i så fall kunde skänkas till Karlstads Hembygdsförening. Jag fick löfte om två furubord och åtta stolar. Problemet var bara att båda kontoren inte skulle flytta förrän tre veckor senare och jag behövde möblerna omgående. Situationen började bli akut, styrelsemötet närmade sig allt mer. Men efter långa diskussioner och många förslag på lösningar lyckades jag få hämta möblerna och sammanträdet kunde hållas som planerat den 31 augusti.

Möblerna finns fortfarande kvar och står nu i ett rum i Gamla Gymnasiet.

Nästa steg var att ta fram förslag på någon verksamhet, som skulle passa in i Mariebergsskogen. Ett förslag var att försöka komma med i den årliga Julmarknaden i Mariebergsskogen. Jag tog kontakt med ett studieförbund och fick löfte om ett litet ekonomiskt bidrag till materialinköp för en studiecirkel kallad "Julpynt". Detta resulterade i att vi lärde oss att tillverka de små garntomar, som vi sedan haft med på samtliga julmarknader vi deltagit i. Jag tror att detta var föreningens första studiecirkel.

År 1998, då den nyuppförda Finngården, senare kallad Gammalgården, stod färdig fick hembygdsföreningen erbjudande om att ta hand om verksamheten där.

En arbetsgrupp bestående av föreningsmedlemmar bildades. Gruppen har sedan haft ansvaret för verksamheten, som bl a innebär att hålla gården öppen för allmänheten vissa tider under året.

Vår årliga julmarknad sker numera också i Gammalgården.

Gammalgården.

Märta Eurenus

Värmlands militära historia-värd att bevara.

Fred, frihet, hembygd, försvar. Begrepp vars innehåll engagerat människan
I alla tider.

Från forn- och medeltidens allmänna uppåtd-landvärdet till nutidens moderna
försvar är steget långt. Dokumentation i tryckt skrift, vid muséer och genom
minnesmärken är rikhaltig.

I denna värld har även Karlstads Hembygdsförening en uppgift.

Vårt mål för verksamheten är därför att genom samverkan och idéer medverka
till att minnet av värmlands militära historia bevaras och åskådliggörs.

Som delmål vill vi verka för följande:

-att ett minnesrum tillkommer i nya länsmuséet som med moderna visuella
metoder åskådliggör länets militära historia.

-att minnen från Trossnäs fält förenas med Mariebergsskogens kulturella miljö.

-att minnen från Värmlands regementes förläggning på Kasernhöjden inlemmas
i planerna för områdets nyttjande.

-att utvecklingen av Garnisonsmuséet i Kristinehamn understöds och
uppmärksammas av statliga och kommunala myndigheter.

-att stöd ges till initiativ från bl.a. militära frivilligorganisationer, museala
föreningar och kamratföreningar.

Ett betydelsefullt steg för samordning av olika intressenters arbete har tagits av
förra landshövdingen Ingemar Eliasson vid ett möte på länsstyrelsen den 21 juni
2001.

I kallelsen skriver han bl.a.

”Jag har blivit uppmärksam på en rad frågor av intresse för bevarande av
dokumentation av Värmlands militära historia. Det är enligt min mening av stor
vikt för hela länet att den militära verksamhet som under mycket lång tid
bedrivits i Värmland dokumenteras och bevaras och visas upp”.

I kallelsen uttalades att ”Länsstyrelsen har att bedöma vilka åtgärder som krävs
för skyddet av denna del av vårt kulturarv”.

Vidare angavs att länsmuséet och militära myndigheter har delansvar.

Resultatet av samankomsten har redovisats i Hembygdsbladet nr 3 aug. 2001.

Det är att hoppas att den positiva och konstruktiva anda som präglade sammankomsten skall resultera i för bevarande av länets militära historia långsiktigt betydelsefulla åtgärder.

Denna anda kommer även fortsättningsvis att prägla Hembygdsföreningens arbete.

Anm. Länsantikvarie Göran Wettergren är kontaktman vid länsstyrelsen.

Bernhard Nilsson Karlstad den 6 feb. 2003.

Trossnäs

Resecentrum i Karlstad.

Faktainformation och Karlstads Hembygdsförenings agerande i samhällsdebatten kring denna mycket viktiga lokala och regionala fråga.

Följande faktauppgifter publicerades i Karlstads Hembygdsblad feb.2003.

Kommunfullmäktige i Karlstad antog den 12 december 2002 detaljplanen för Resecentrum vid Karlstads C.

Fattade beslut innebär i korthet:

- att Resecentrum skall byggas enligt "alternativ öster", d.v.s. öster om nuvarande järnvägsstationen.
- Att grunderna fastlagts för avtal och överenskommelse mellan inblandade parter-Karlstads Kommun, Värmlands Trafik AB, Banverket, Jernhusen AB och HB Duvslaget.

Kostnaderna för ett blivande Resecentrum är beräknade till 479 mkr. Huvuddelen- 272 mkr. avser Banverkets investeringar. Statsbidrag till återstående investeringar på 207 mkr beräknas uppgå till 82 mkr.

Resterande 125 mkr måste i huvudsak finansieras inom länet.

För Karlstads Kommuns del beslöts avsättning av ca 30 mkr fördelade på 7 mkr för år 2003 och resterande del i 2004 års budget.

Om projektet följer uppgjord tidsplan kan hela anläggningen tas i drift år 2007.

Karlstads Hembygdsförening har som ett av sina mål "att medverka till en positiv utveckling i Karlstad".

När kommunen år 2001 önskade yttranden angående det då föreliggande förslaget på resecentrum- "alternativ öster" (delrapport 2)- lämnade Hembygdsföreningen sina synpunkter till kommunen i skriftlig form (27 september 2001). Bl.a. följande:

"Förslaget kan inte ligga till grund för beslut om var ett resecentrum bör ligga och hur det bör utformas. Den påtagliga bristen härtill ligger inte i förslaget som sådant utan i det faktum att det inte finns någonting

att jämföra med vare sig beträffande lokalisering, konsekvensbeskrivning rörande närområden, trafikflöden, anknytningar och därmed tillgänglighet för resande med järnväg, lokalbussar, och flyg eller ekonomi”.

”Huvudalternativet till det framlagda förslaget öster järnvägsstationen bör vara nuvarande platsen för busstationen – kvarteret Älgen”.

Under våren 2003 genomförde Hembygdsföreningen en enkätundersökning. Frågan som ställdes var om man ansåg att-”alternativet väster kvarteret Älgen skall utredas på samma sätt som alternativet Öster”.

Ca 2500 medborgare i Karlstad svarade ”Ja”!

Den ökande belastningen på Järnvägsgatan och Östra Torggatan vid genomförande av alternativ ”Öster” samt trafiken i östra delen av centrum efter utbyggnad i inre hamnområdet synes vara det som oroar mest, man och man emellan.

Karlstads Hembygdsförening följer med intresse den vidare utvecklingen i detta betydelsefulla ärende.

Sammanfattningen gjord av Bernhard Nilsson.

Avslutning

Det är en hård och kall värld vi lever i, senast är det mordet på vår utrikesminister Anna Lindh, en populär och duktig kvinna som hade mycket att ge, vårt land och sin familj. I Arvika knivmördades också en liten flicka. Båda dåden verkar vara utförda av rotlösa personer, utstötta av vårt samhälle, ett samhälle där vår förening är en liten kugge. När jag har läst artiklarna i det här häftet slår det mig hur mycket arbete som läggs ned och hur mycket värme det finns i hembygdsrörelsen och i vår förening. Hur ska vi kunna gå vidare och sprida våra kunskaper och hjälpa till att ge ungdom och nya Karlstadsbor rötter i vår stad? Jag tror på möjligheten av att utnyttja den grund stadsdelscirklarna utgör och bygga upp sektioner närmare platsen där du bor samtidigt som en stor förening ger resurser med administration, tidning, data etc. Närmare samarbete med skolor är också önskvärt men ack så trögt.

Till sist ett litet barndomsminne. Farmor bodde i ett litet spisrum på vinden i huset nr 16 i Viken. En solig söndag lämnade far och jag Långgatan 23 på Herrhagen för far skulle titta till batteriladdningarna i verkstaden, som låg på Herrgårdsgatan. Nerför Gjuteribacken, över Anckersbron, grusvägen förbi Kanalsmedjan. Vid viadukten skildes våra vägar, far gick till laddningarna och jag till farmor. Jag var 4-5 år så det var lite skrämmande att gå ensam förbi Stadsträdgården med gångarna, Wiltons hus där jag var född, Löfbergs grossistföretag fram till "Smôrjerns" verkstad men kom så fram till farmor, uppför trapporna, gången med isskåp, fram till vindsdörren, tände ljuset, uppför trappan, över den mörka vinden där det brukade hänga lakan och knackade på dörren. Farmor öppnar "kommer du pöjk lelle, va roligt". Farmors rum med solen lysande genom de två fönstren med tyllgardiner och porslinsblommor runt omkring.

"Kommer du pöjk lelle, va roligt".

Karl-Axel Branzell

Redaktionen för jubileumsskriften

har bestått av:

Monica Gustafsson

Karl-Axel Hjerdt

Anna-Lisa Nilsson

Bernhard Nilsson

Under ledning av:

Jan Pettersson

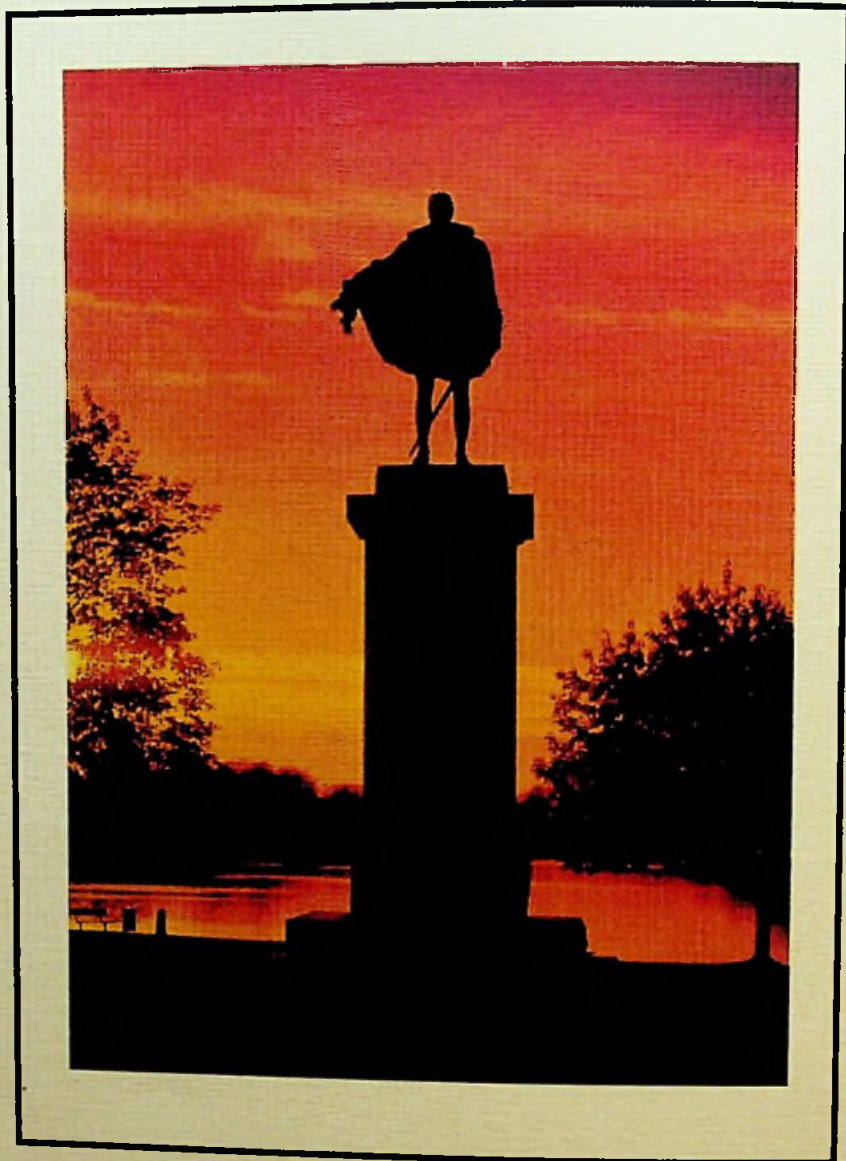

Foto: Jan Pettersson

Pris: 30 kr